

**ZAŁĄCZNIK NR 9
DO „RAPORTU O STANIE GMINY POLICE ZA 2020 R.”**

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
„GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2019 –2021”
DLA GMINY POLICE
ZA ROK 2020**

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Police	4
3. Organizacja wspierania rodziny	5
4. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny	7
4.1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.	7
4.2. Minimalizowanie skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach i podejmowanie działań prowadzących do odbudowy więzi rodzinnych oraz do powrotu dzieci do rodzin biologicznych	20
4.3. Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin	27
4.4. Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży	28
5. Podsumowani	34

1. Wprowadzenie

„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021”, przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Policach Nr III/9/2018 z dnia 07.12.2018r., został opracowany w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest strategicznym dokumentem gminy Police mającym na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie przy wykorzystaniu zasobów gminnych. Celem Programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności oraz stworzenie spójnych i skutecznych metod pomocy dla tych rodzin. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka wymagają interdyscyplinarnej współpracy ze względu na złożoność zagadnień, których dotyczą. Niezbędna jest profilaktyka oraz wsparcie rodzin z dziećmi w celu przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania podstawowych funkcji.

Rok 2020 przyniósł nowe problemy, obowiązki i dodatkowe wyzwania dla wszystkich instytucji wspierających. Ze względu na ogłoszoną pandemię, która w Polsce zaistniała pod koniec stycznia 2020r., a realnie wpłynęła na funkcjonowanie placówek od marca 2020r., zmianie uległy priorytety, sposoby rozwiązywania sytuacji problemowych, jak również organizacja pracy służb. Stan pandemii, który z różnym nasileniem przebiegał przez niemal cały 2020 rok, spowodował piętrzące się zmiany na wielu płaszczyznach. Po raz pierwszy zastosowano ograniczenia dostępu do urzędów dla petentów, dystans społeczny, wprowadzono konieczność stosowania chemicznych środków ochrony, mających na celu zapewnienie maksymalnego bezpieczeństwa zarówno dla pracowników, jak i potencjalnych klientów. Wdrożono spotkania zespołów interdyscyplinarnych za pomocą elektronicznych środków przekazu, ograniczono bądź zrezygnowano z szeregu inicjatyw, które do tej pory jednoczyły i pozytywnie wpływały na lokalne grupy społeczne. Wprowadzono pracę i realizację zadań w trybie „zdalnym” i hybrydowym, co wpłynęło na dotychczasowy charakter funkcjonowania urzędów. Duża ilość zwolnień lekarskich spowodowana zachorowaniami na wirusa Sars-CoV-2, zastosowaną kwarantanną, bądź koniecznością zapewnienia opieki dzieciom, wpłynęły na braki kadrowe i przyczyniały się do wzrostu obowiązków pozostałych pracowników. Niepewność sytuacji hamowała ponadto rozwój długoterminowych planów i projektów placówek. Powyższe zmiany zarówno w wymiarze globalnym, jak i jednostkowym miały ogromny wpływ na funkcjonowanie całego społeczeństwa. Wystąpiła konieczność zmierzenia się z nowymi dylematami: z jednej strony należało zapewnić bezpieczeństwo, z drugiej realizować potrzeby społeczne.

Nowa „pandemiczna” rzeczywistość, z jaką przyszło się zmierzyć w 2020r., zderzyła się z koniecznością zapewnienia podstawowej komórce społecznej jaką jest rodzina, optymalnego środowiska do prawidłowego rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszą i najważniejszą strukturą, w której kształtuje się osobowość dziecka. To tutaj przekazuje się system wartości oraz tradycji. Dokonujące się zmiany niosą ze sobą wiele skutków. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, depresje, choroby fizyczne i psychiczne, wypadki

losowe stanowią główne problemy dezorganizujące życie rodzin. Dlatego tak ważne jest, aby wsparcie rodziny było wczesne i miało charakter profilaktyczny.

Gminny Program Wspierania Rodzin na lata 2019-2021 został opracowany w celu zbudowania spójnego systemu pomocy przy wykorzystaniu zasobów gminnych. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności odbywa się poprzez m.in.:

- wprowadzenie asystenta rodziny, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego (w tym prawnego),
- pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka przy udziale placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających,
- zaangażowanie lokalnych struktur pomocowych.

Podejmowane działania systemowe mają zapewnić rodzinie niezbędną pomoc i optymalną ochronę małoletnim. Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są priorytetem ze względów społecznych i ekonomicznych. Zmniejszenie skali zjawisk zaburzających jej prawidłowe funkcjonowanie stanowi nadrzędny cel podejmowanych działań powołanych do tego jednostek.

Wypracowane wsparcie udzielane na terenie gminy Police odbywa się przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów, które realizują zadania z zakresu profilaktyki oraz wspierania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub zagrożonych czy dotkniętych kryzysem. Należą do nich podmioty funkcjonujące w obszarze:

- pomocy społecznej, tj. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Policach, Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- poradnictwa - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- oświaty- szkoły, przedszkola, żłobek,
- kultury - tj. Miejski Ośrodek Kultury,
- sportu i rekreacji - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Policach

oraz stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

W dobie kryzysu światowego spowodowanego pandemią i zachorowaniami na niespotykaną dotąd skalę podejmowane wysiłki stanowią fundament elementarnego poczucia bezpieczeństwa dla mieszkańców Gminy Police i są nieodzowne dla jednostek, które same nie są w stanie pokonać trudności życiowych.

2. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Police

Gmina Police jest gminą miejsko-wiejską, położoną w zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie polickim. Składa się z 12 sołectw. Liczba mieszkańców na podstawie informacji z Urzędu Statystycznego z siedzibą w Szczecinie sięga obecnie 41288 osób, ma tendencję spadkową i obserwuje się ujemny przyrost naturalny.

Wśród rodzin objętych pomocą społeczną w 2020r dominowały rodziny z dwójką i jednym dzieckiem. Coraz rzadziej występują rodziny wielodzietne, dzięki znacznej poprawie sytuacji finansowej,

co ma miejsce m.in. za sprawą kontynuowanego rządowego programu „Rodzina 500 plus”, którego głównym zamierzeniem była poprawa sytuacji demograficznej. Warto jednak zaznaczyć, że nie zaobserwowano wyraźnej korelacji przyrostu naturalnego z niniejszym programem, zwłaszcza w odniesieniu do liczby zgonów spowodowanych zakażeniami koronawirusem.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci spowodowana jest wszelkiego rodzaju uzależnieniami, przemocą domową, zaburzeniami równowagi systemu rodzinnego zaistniałego z powodu różnego typu sytuacji kryzysowych, problemami w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Przyczynami braku umiejętności w samodzielnym pokonywaniu trudności życiowych są:

- niedojrzałość emocjonalna członków rodziny,
- trudności adaptacyjne wynikające z niskiego poziomu intelektualnego i kulturalnego, a co się z tym wiąże problemy we współżyciu z innymi ludźmi,
- różnego rodzaju trudności i przeszkody, które zaistniały w środowisku rodzinnym i zawodowym.

Na terenie gminy funkcjonują osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Duża część z tych osób jest uzależniona od alkoholu, sporadycznie od środków psychoaktywnych. Jest to dominujący problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne. Ponadto problemy nawarstwiają się w wyniku nieprawidłowych relacji między rodzicami a dziećmi. Na skutek niewłaściwych wzorców wyniesionych ze środowiska domowego, jak również niekontrolowanego wpływu mass mediów, pogłębianego brakiem autorytetów, zaburzona zostaje komunikacja między rodzicami a dziećmi, przekładająca się na późniejsze problemy w środowisku rówieśniczym. Pogłębia się bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na porady specjalistyczne, terapie skierowane do rodziców i małoletnich. Niezbędna jest zatem profilaktyka propagująca właściwe postawy społeczne i rodzicielskie oraz poszerzona oferta pomocowa dostosowana do potrzeb rodzin, w tym organizacja atrakcyjnego czasu dla dzieci i młodzieży wdrażana przez dostosowywane do potrzeb programy. Wiąże się z tym konieczność stałego podnoszenia kompetencji osób działających na rzecz dobra rodziny i usprawnienie współpracy między instytucjami na rzecz rodzin.

3. Organizacji wspierania rodziny.

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa określa podział kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

Tabela nr 1. Podział kompetencji i zadań pomiędzy samorządami.

GMINA	POWIAT
<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyka- wspieranie rodziny • Asystent rodziny • Placówki wsparcia dziennego • Rodziny wspierające • Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza i instytucjonalna • Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej • Adopcje • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • Placówki opiekuńczo-wychowawczej • Usamodzielnienie • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) • Rodziny pomocnicze

Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach wobec rodzin przeżywających trudności podejmuje działania, których zadaniem jest zapewnienie wsparcia i pomocy poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wprowadzenie asystenta rodziny,
- pracę socjalną z rodziną,
- pomoc pieniężną w formie zasiłków celowych, specjalnych celowych, stałych, okresowych,
- świadczenia niepieniężne w formie gorącego posiłku w szkołach i przedszkolach,
- informowanie o dostępnych formach pomocy i wsparcia, motywowanie do korzystania z oferty pomocowej,
- kierowanie do specjalistów: psychologa, terapeuty, prawnika,
- proponowanie rodzinom uczestnictwa w projektach, które dostarczą niezbędnej wiedzy i umiejętności do prawidłowego realizowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- budowanie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych lub zagrożonych kryzysem,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny,
- aktywizację społeczną i zawodową,
- powoływanie i prowadzenie zespołów interdyscyplinarnych ds. rodziny.

Głównym założeniem pracy z rodziną jest zasada pomocniczości, która opiera się na pełnym wykorzystaniu własnych zasobów materialnych, właściwości psychofizycznych, kwalifikacji zawodowych, aktywności w rozwiązywaniu problemów osobistych i rodzinnych oraz na gotowości do współdziałania z innymi w celu pokonania trudnej sytuacji życiowej. Praca z rodziną powinna być kompleksowa, obiektywna, opierająca się na zaufaniu i współpracy. Pomoc powinna mieć charakter przejściowy i zakładać aktywizację osób z niej korzystających. Wówczas działania przynoszą najlepszy efekt.

4. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

4.1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Istotną rolę w pomocy społecznej odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Zadania oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej na terenie gminy Police koordynuje **Ośrodek Pomocy Społecznej**. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różne środowiska na rzecz grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Problemy społeczne występujące w Gminie Police w znacznej mierze związane są z sytuacją materialną rodzin i sytuacją na rynku pracy. Zadaniem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz zapewnienie im godnych warunków bytowych. Głównym celem podejmowanych przez Ośrodek działań jest udzielanie osobom i rodzinom różnych form wsparcia, umożliwiającym przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości. Pomoc finansowa stanowi jeden z elementów systemu zabezpieczenia społecznego. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje niniejszy cel w oparciu o Ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

W 2020 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało łącznie 976 rodzin (o liczbie osób w rodzinach 1361), z czego **131 to rodziny wychowujące dzieci**.

Tabela nr 2. Typu rodzin objętych pomocą społeczną w 2020 roku.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI	

0		1	2	3	
RODZINY OGÓŁEM (wiersz 2+3+4+5+6+7)		1	820	163	1 361
o liczbie osób	1	2	574	117	574
	2	3	110	21	220
	3	4	53	10	159
	4	5	42	6	168
	5	6	18	5	90
	6 i więcej	7	23	4	150
w tym (z wiersza 1) RODZINY Z DZIEĆMI OGÓŁEM (wiersz 9+10+11+12+13+14+15)		8	131	23	517
o liczbie dzieci	1	9	38	9	97
	2	1	51	6	185
	3	1	19	4	91
	4	1	17	2	99
	5	1	3	1	18
	6	1	2	1	17
	7 i więcej	1	1	0	10
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM (wiersz 17+18+19+20)		1 6	86	9	289
o liczbie dzieci	1	1	29	4	65
	2	1	30	3	96
	3	1	16	0	68
	4 i więcej	2	11	2	60
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM (wiersz 22+23+24+25)		2 1	281	48	356
o liczbie osób	1	2	221	38	221
	2	2	50	7	100
	3	2	8	3	24
	4 i więcej	2	2	0	11

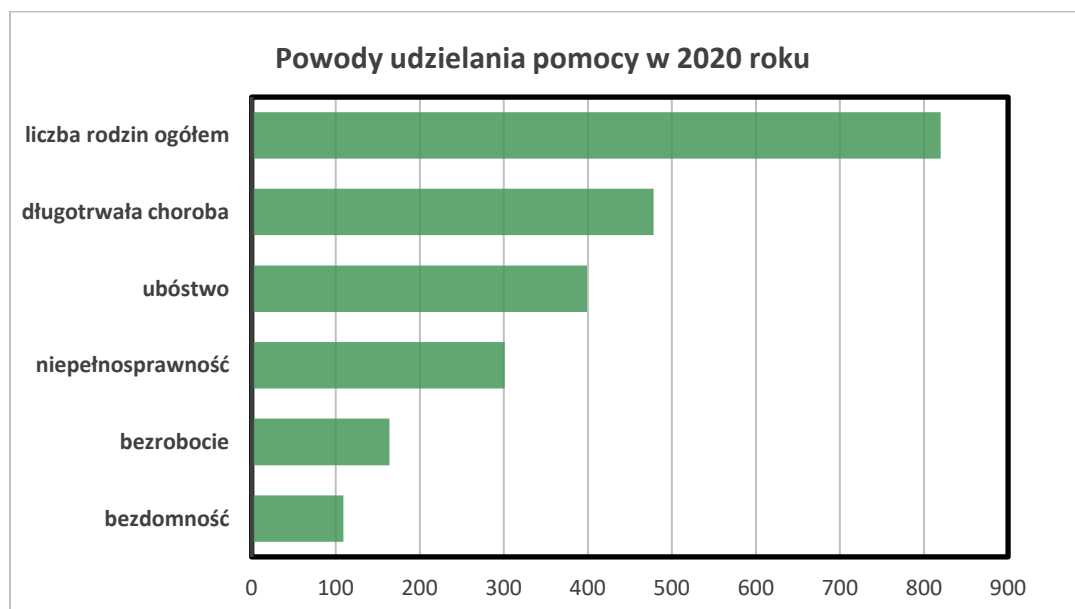
Analiza danych Ośrodka Pomocy społecznej w Policach wskazuje, że powodem który najczęściej występował wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020r. była długotrwała i ciężka choroba. W roku 2020 z powodu powyższej przesłanki zgłosiło się do tutejszego Ośrodka 478 rodzin. Kolejnym powodem przyznania pomocy było ubóstwo, z tytułu którego OPS w Policach przyznał pomoc 399 rodzinom. Znaczną grupę osób korzystających z pomocy stanowią osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności oraz osoby pozostające w stałym leczeniu specjalistycznym. Z tych przyczyn wsparcie otrzymało 301 rodzin, natomiast z tytułu bezrobocia pomoc finansową otrzymało 164 rodzin. Ponadto 109 rodzinom udzielono pomocy z powodu bezdomności. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie. Powyższe dane zostały przedstawione w tabeli nr 3 oraz na wykresie nr 1.

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy w 2020 roku

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI	
0		1	2	3
UBÓSTWO	1	399	88	607
SIEROCTWO	2	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	3	109	6	112
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	29	7	156
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	5	24	6	143
BEZROBOCIE	6	164	43	315
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	301	69	427
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	8	478	99	601
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	9	79	10	263
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	10	57	5	175
RODZINY WIELODZIETNE	11	11	1	58

PRZEMOC W RODZINIE	12	1	0	2
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	13	0	0	0
ALKOHOLIZM	14	36	10	46
NARKOMANIA	15	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	16	10	2	10
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	17	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	18	1	1	2
SYTUACJA KRYZYSOWA	19	3	1	5
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	20	0	0	0

Wykres nr 1: Powody udzielania pomocy w 2020r.

W roku 2020 ponownie zmniejszyła się liczba rodzin, którym udzielono wsparcia finansowego z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (79 rodzin). W porównaniu z rokiem 2019 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia zmniejszyła się o 35. Niewątpliwie miała na to wpływ praca socjalna prowadzona w poszczególnych środowiskach. Pracownicy

socjalni i asystenci rodziny dokładają wszelkich starań w celu usamodzielnienia rodzin i poprawy ich sytuacji materialno-bytowej. Odbywa się to poprzez rozwój harmonijnych relacji w rodzinie, wzmocnienie poczucia własnej wartości i aktywizowanie klientów do podejmowania działań mających realny wpływ na zmianę sposobu funkcjonowania.

W roku 2020 kontynuowany był Program Rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, ustanowiony Uchwałą nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. (M.P. z 2018r., poz. 107). Program przewiduje udzielenie pomocy w jednej z trzech form: posiłek, świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. W zakresie dożywiania OPS w Policach w 2020 r. w ramach powyższego programu udzielał pomocy w szczególności: dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnej, osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym. Pomoc udzielana jest w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Tabela nr 4 obrazuje realizowanie pomocy w ramach ww. programu w 2020 roku.

Tabela nr 4. Koszty poniesione na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2020r.

Wyszczególnienie		PROGRAM „Posiłek w szkole i w domu”	
		Ogółem	W tym na wsi
Koszt zasiłków celowych (w zł)		176 520	28 720
W tym	Środki własne	28 720	5 040
	dotacja	148 250	23 680
Liczba rodzin, którym przyznano decyzją zasiłek celowy		258	43
Liczba osób w rodzinach		517	92
Liczba zasiłków celowych przyznanych w ramach PROGRAMU		914	136

Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach realizując zadanie **zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny** udziela ponadto wsparcia w oparciu o zadania wynikające z:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawy z dnia 26 października 1882r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawy z dnia 26 października 1982 r o postępowaniu w sprawach nieletnich !!!
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawy z dnia 26 kwietnia 2019r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych istotnych ustaw,
- Ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”,
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne.

W 2020 roku ogółem wypłacono **43.966 świadczeń rodzinnych i świadczeń opiekuńczych** na łączną kwotę **12.743.403,95 zł.**

Z dniem 1 stycznia 2017r. weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”, w ramach której rodzinom przysługuje m.in. wsparcie asystenta rodziny i jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 4.000,00 zł. Od stycznia do grudnia 2020 roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach wpłynęły cztery wnioski o wypłatę jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Wobec powyższego wypłacono **4 świadczenia na kwotę 16.000 zł.**

Na mocy ustawy od 1 kwietnia 2016 roku wypłacane są świadczenia wychowawcze (tzw. Program 500+), których celem jest zapewnienie środków na częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych oraz wychowaniem dziecka w rodzinie. Wysokość świadczenia wynosi 500 zł na dziecko miesięcznie do ukończenia przez dziecko 18 roku życia, przy czym od lipca 2019r. świadczenie przysługuje na pierwsze i kolejne dziecko bez względu na dochody rodziny - Ustawa z dnia 26 kwietnia 2019r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych istotnych ustaw (Dz. U. z 2019r., poz. 924). Zgodnie z powyższą ustawą, w okresie od stycznia do grudnia 2019 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach wypłacił świadczenie wychowawcze dla **4 367 rodzin** na kwotę **39.108.694,75 zł.**

Od 2018r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. jest realizowany rządowy program „Dobry start” (Dz.U. 2018 poz. 1061). „Dobry start” to program rządowy, w ramach którego na każde uczące się dziecko do 20 r.ż. (niepełnosprawne do 24 r.ż.) rodzice, bez względu na dochód, otrzymują 300 zł w formie jednorazowego wsparcia w związku z rozpoczęciem roku szkolnego. W danym okresie sprawozdawczym świadczenie wypłacono **3 226 rodzinom** na kwotę **1.329.750 zł**.

Tabela nr 5 przedstawia strukturę wydatków na świadczenia rodzinne, świadczenia opiekuńcze, świadczenia wychowawcze 500+ oraz świadczenie „Dobry start” w 2020 roku.

Tabela nr 5. Wydatki na świadczenia rodzinne, opiekuńcze i wychowawcze w 2020 roku

Rodzaj świadczenia		liczba świadczeń	Kwota w zł
Zasiłki rodzinne		14 056	1.608.352,30
Dodatki do zasiłków rodzinnych		7 028	929.101
W tym z powodu:	urodzenia dziecka	70	64.326,92
	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	232	89.566,37
	samotnego wychowywania dziecka	1067	204,185,41
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	801	82.906,47
	rozpoczęcia roku szkolnego	1501	83.912,76
	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w tym:	1148	77.489,87
	- na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	14	1582
	- na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	1134	75907,87
wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1061	249.223,98	
ZASIŁKI RODZINNE WRAZ Z DODATKAMI razem		21.084	2.537.453,95
Zasiłki pielęgnacyjne		9684	2.087.084
Świadczenia pielęgnacyjne		1613	2.926.996
Specjalny zasiłek opiekuńczy		144	88.895
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE RAZEM		11.441	5.102.975
ŚWIADCZENIA RODZINNE RAZEM		32.525	7.640.428,95
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka		191	191.000
Świadczenie rodzicielskie		816	744.674
Zasiłek dla opiekuna		112	68.320
RAZEM:		33.644	8.644.422,95

Świadczenie wychowawcze 500+ (I. rodzin – 4 367)	79.076	39.108.694,75
ŚWIADCZENIE DOBRY START (I. rodzin – 3 226)	4.438	1.329.750

Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka otrzymają jedynie osoby, które nie mają zasądzonych alimentów, gdyż uniemożliwiają to obiektywne względy (np. rodzic dziecka nie żyje, ojciec dziecka nie jest znany lub powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone). Osoby, które mają zasądzone alimenty i spełniają kryterium dochodowe mogą otrzymać zasiłek rodzinny i pozostałe dodatki.

W 2020 roku pomoc w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego przyznano **171 rodzinom**. Osobom uprawnionym wypłacono 3589 świadczeń na łączną kwotę **1.403.528zł**.

Tabela nr 6. Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego w 2020 roku.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
Wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego na osobę uprawnioną w wieku:	3244	1.403.528
0 – 17 lat	2895	1.260.027
18 – 24 lata	337	137.501
25 lat i więcej	12	6000

Inną formą wsparcia, z której korzystały rodziny w Gminie Police były dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne. W roku 2020 dodatki mieszkaniowe przyznano **278 rodzinom**, a na ich wypłatę łącznie przeznaczono **522.928,56 zł**. Natomiast z dodatków energetycznych skorzystało **51 rodzin** na łączną kwotę **6.224,46 zł**.

Rodzina powinna być naturalnym środowiskiem, w którym przebiegają procesy socjalizacji oraz adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie. Nie zawsze jednak taki modelowy przebieg socjalizacji w środowisku jest możliwy. Dynamiczne zmiany w zakresie życia społecznego i rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, często są przyczyną destabilizacji życia rodzin. Dezorganizacja rodziny przyczynia się do niewydolności wychowawczej, często osłabieniu ulegają więzi rodzinne, co istotnie wpływa na strukturę rodziny, jej spistość, relacje.

W 2020 roku 79 rodzin objętych pomocą OPS w Policach wykazywało bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Głównymi problemami w tych rodzinach były: zaburzona komunikacja, nieprawidłowe relacje pomiędzy członkami rodziny, trudności szkolne dzieci, problemy małoletnich z prawem, uzależnienia, szeroko pojęta przemoc, bezradność,

niewydolność wychowawcza. Najczęściej wynikają one z powielania nieprawidłowych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego. Niewydolni wychowawczo rodzice przeważnie sami pochodzą z rodzin, które doświadczały tożsamyh problemów. Następuje powielanie negatywnych wzorców zachowań. Z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczyh w Gminie Police borykają się głównie rodziny niepełne oraz zrekonstruowane.

Pomoc rodzinie znajdującej się w kryzysie lub trudnej sytuacji poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej oferuje Urząd Miejski w Policach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, Parafialny Zespół Caritas przy Parafii Św. Kazimierza w Policach, Parafialny Zespół Caritas przy Parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Policach oraz stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

Na terenie Polic znajduje się ośrodek wsparcia „**Dom dla Samotnych Matek z Dziećmi MONAR – MARKOT**” prowadzony przez Stowarzyszenie MONAR. W 2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach finansował pobyt i wyżywienie dla 8 matek z dziećmi z terenu gminy Police. łącznie w DSM przebywało 18 dzieci. Poza pomocą w formie schronienia, kobiety przebywające w DSM mają zapewnione wsparcie pracownika socjalnego oraz w wyjątkowych sytuacjach asystenta rodziny. W 2020 roku 2 rodziny otrzymywały wsparcie asystenta, natomiast wszystkie były objęte pracą socjalną ukierunkowaną na podniesienie umiejętności opiekuńczo - wychowawczyh, aktywizację społeczną i zawodową prowadzącą do usamodzielnienia i wyjścia z bezdomności.

Urząd Miejski w Policach w 2020 roku przeznaczył **75.826,52 zł** na stypendia szkolne dla 72 uczniów. Ze Szczecińskiej Karty Rodziny skorzystało 86 rodzin. Na realizację SKR Gmina Police wydała **1555,27 zł**, natomiast 170 rodzin skorzystało z bezpłatnej komunikacji miejskiej. W 2020 r na ten cel wydano **1 270 840 zł**.

Gmina Police zrealizowała ponadto programy zdrowotne skierowane do dzieci i rodzin oraz udzieliła dotacji na działalność w zakresie ochrony zdrowia. Profilaktycznym programem szczepień ochronnych przeciwko grypie dla mieszkańców gminy Police po 65 roku życia objęto 564 osoby. Prowadzono działalność w zakresie ochrony zdrowia psychicznego przez Stowarzyszenie na Rzecz Harmonii Społecznej w Policach, które zajmowało się profesjonalną pomocą doradczą, terapeutyczną, edukacyjną, prawną skierowaną do grup osób szczególnie narażonych na stres i wypalenie jako metody wsparcia zdrowia psychicznego. Z powyższego wsparcia skorzystało 20 osób. Organizowano działalność w zakresie ochrony zdrowia przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorskie Koło Pomocy Chorym na Fenyloketonurię z siedzibą w Policach, które opiekowało się i wspierało 7 osób chorych na fenyloketonurię.

Wdrażano pomoc w zakresie ochrony zdrowia przez Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów z siedzibą w Policach, które prowadziło hospicjum domowe dla dorosłych osób nieuleczalnie chorych, pod opieką którego znajdowało się 58 osób. Zajmowano się ochroną zdrowia przez Stowarzyszenie Kobiet po Mastektomii „Polickie Amazonki” z siedzibą w Policach, które zorganizowało terapię przeciwobrzękową skierowaną do osób po zabiegu operacyjnym usunięcia nowotworu piersi.

W 2020 roku w miesiącach od stycznia do marca oraz od 20 września do 15 grudnia 140 dzieci uczęszczało do świetlicy przy Radach Osiedlowych i Sołeckich. W pozostałych miesiącach świetlice były niedostępne dla dzieci i młodzieży z powodu zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania wirusa COVID-19. Z tego samego powodu nie były prowadzone dodatkowe działania integrujące i aktywizujące społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym. W świetlicach nie prowadzono dodatkowych zajęć, Radom Osiedli i Radom Sołeckim, nie przekazywano środków finansowych na organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży, nie wspierano dodatkowych inicjatyw lokalnych na rzecz wspierania rodziny i dzieci.

Parafialny Zespół Caritas przy Parafii Św. Kazimierza w Policach w 2020 roku udzielił pomocy finansowej 24 rodzinom oraz pomocy rzeczowej 46 rodzinom. Ponadto łącznie wydano 980 paczek żywnościowych dla rodzin, osób samotnych, bezdomnych i rodzin będących na kwarantannie z powodu pandemii. Żywność była pozyskana z przykościelnych zbiórek żywności oraz zakupiona przez Parafialny Zespół Caritas.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym wydano 35 ton żywności dla 750 osób z Gminy Police. W roku sprawozdawczym OPS w Policach po raz kolejny uczestniczył w realizacji niniejszego programu. Pomoc kierowana była do osób i rodzin z niskimi dochodami, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających przesłanki określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekraczał 200% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Od 26.11.2020r zmieniono kryteria kwalifikujące do przyznania niniejszej pomocy. Ustalono, że dochód nie może przekraczać 220% kryterium dochodowego. Zadaniem OPS było kwalifikowanie osób potrzebujących i wydawanie skierowań do otrzymania pomocy rzeczowej w formie żywności. Wydawanie paczek żywnościowych odbywało się cyklicznie w punkcie dystrybucji żywności- tj. Caritas, przy Parafii św. Kazimierza w Policach. W 2020 roku wydano 176 skierowań dla 341 osób.

Caritas zakupił ponadto podręczniki szkolne dla 7 uczniów oraz plecaki i przybory szkolne dla 20 uczniów. Zaaranżował również 4 spotkania z rodzicami i dziećmi o charakterze rodzinnym, w których wzięło udział 12 osób.

Caritas zorganizował wypoczynek letni dla 15 dzieci z Gminy Police, co było wyjątkowo trudnym wyzwaniem ze względu na sytuację związaną z pandemią. Sytuacja związana z rozprzestrzenianiem się koronawirusa utrudniła organizację wszelkiego typu inicjatyw, spotkań, co bezpośrednio wynikało z zakazu zgromadzeń.

Realizując cel szczegółowy 1 Gminnego Programu Wspierania Rodziny tj. „Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny” **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach** prowadzi Hostel, który znajduje się na terenie Gminy Police. Hostel zapewnia schronienie oraz wsparcie osobom doświadczającym przemocy oraz innym osobom, znajdującym się w sytuacji kryzysowej, wymagającym pomocy w formie czasowego pobytu poza miejscem zamieszkania. Hostel przeznaczony jest dla osób pełnoletnich, a także pozostających pod ich opieką dzieci, których pobyt w dotychczasowym

miejscu zamieszkania zagraża ich życiu albo zdrowiu. Warunkiem korzystania z pobytu jest współpraca osoby korzystającej ze schronienia z pracownikami PCPR w zakresie podjęcia działań zmierzających do opanowania kryzysu oraz przywrócenia równowagi i autonomii.

W okresie sprawozdawczym ze względu na doświadczanie przemocy oraz innych kryzysów ze wsparcia w formie schronienia skorzystało łącznie 14 osób, w tym 8 osób dorosłych i 6 dzieci.

Ponadto, w związku z realizacją powyższego celu PCPR w Policach udzielał pomocy dla mieszkańców Gminy Police w następujących formach:

- wsparcie rzeczowe:
 - w ramach akcji : „Wietrzenie szaf”, polegającej na nieodpłatnym przekazaniu rzeczy używanych (np.: odzieży, akcesorii dziecięcych, książek, zabawek, przedmiotów codziennego użytku, itp.). W 2020r. „Wietrzenie szaf” odbyło się dwukrotnie, po czym akcja została wstrzymana z uwagi na obostrzenia związane z koronawirusem - ze wsparcia skorzystało około 180 osób;
- wsparcie w postaci zaopatrzenia w niezbędny sprzęt i środki pomocnicze – pomoc otrzymało 116 osób, na łączną kwotę 184 860,60zł.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Policach w 2020 roku dla 140 dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych oraz klubów młodzieżowych łącznie wydała na poczęstunek (podwieczorek) kwotę 56.262,36 zł.

Od stycznia do grudnia 2020 roku Zakład Medycyny Szkolnej objął programami społecznymi 211 uczniów, w tym:

- 66 dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych,
- 141 dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo,
- 4 objętych programami społecznymi w związku z np. problemami wychowawczymi.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej. W 2020 roku w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 11 dzieci. 6 rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy, nie było znanych tutejszemu Ośrodkowi. Rodzice małoletnich nie korzystali z pomocy OPS. Ponadto do Ośrodka nie wpływały informacje ze strony środowiska lokalnego dotyczące nieprawidłowości w funkcjonowaniu tychże rodzin. W jednym przypadku matka pozostawiła swoje nowo narodzone dziecko w szpitalu. Większość małoletnich trafiła do pieczy w wyniku nawarstwienia problemów rodzinnych, które uniemożliwiły zapewnienie dzieciom odpowiedniej opieki rodzicielskiej. 4 rodziny z 6 dzieci, które zostały umieszczone w pieczy, znane były tutejszemu Ośrodkowi i objęte wsparciem pracownika socjalnego w formie pracy socjalnej, w 3 rodzinach także asystenta rodziny. W 3 z nich występował problem alkoholowy, w jednej uzależnienie od środków psychoaktywnych. Udzielenie pomocy w tych środowiskach utrudnione było z uwagi na brak woli współpracy ze strony rodzin, unikanie kontaktu z

pracownikami OPS, odrzucanie proponowanych form wsparcia, brak wewnętrznych motywacji do wprowadzania zmian w życiu osobistym. **Przed umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej wykorzystano wszystkie instrumenty pracy z rodziną.**

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i w następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Od stycznia do grudnia 2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach wydał na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej kwotę **670.784,44 zł**, z czego:

- w placówkach opiekuńczo – wychowawczych kwotę **278.294,32 zł**,
- w pogotowiu rodzinnym kwotę **27.679,48 zł**,
- w rodzinach zastępczych kwotę **364.810,64zł**.

Znaczny wzrost kosztów poniesionych przez Gminę Police na współfinansowane pobytu dzieci umieszczonych w pieczy wynika z faktu, że coraz większa liczba dzieci przebywa w pieczy zastępczej powyżej dwóch lat, co wiąże się ze współfinansowaniem opieki i wychowania każdego z dzieci ze strony gminy na poziomie 50%.

Świadczenia dla rodzin zastępczych w Gminie Police w 2020r przedstawiały się następująco:

- rodziny zastępcze spokrewnione – **694,00 zł**,
- rodziny zastępcze niezawodowe – **1052,00 zł**,
- dodatek z tyt. niepełnosprawności dziecka – **211,00 zł**.

Ponadto rodziny zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka w okresie sprawozdawczym ubiegały się m.in. o dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (jednorazowo - **1500 zł**). Rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe otrzymywały środki finansowe na utrzymanie zajmowanych lokali.

Na dzień 31.12.2020r. w rodzinach zastępczych spokrewnionych oraz rodzinach zastępczych niezawodowych przebywało łącznie 67 dzieci, z których 54 powyżej dwóch lat. W rodzinach zawodowych przebywało 14 dzieci, z których 9 powyżej dwóch lat. Średni miesięczny koszt współfinansowania pobytu dzieci w rodzinach zastępczych ponoszony przez Gminę Police wyniósł **30.400,89zł**.

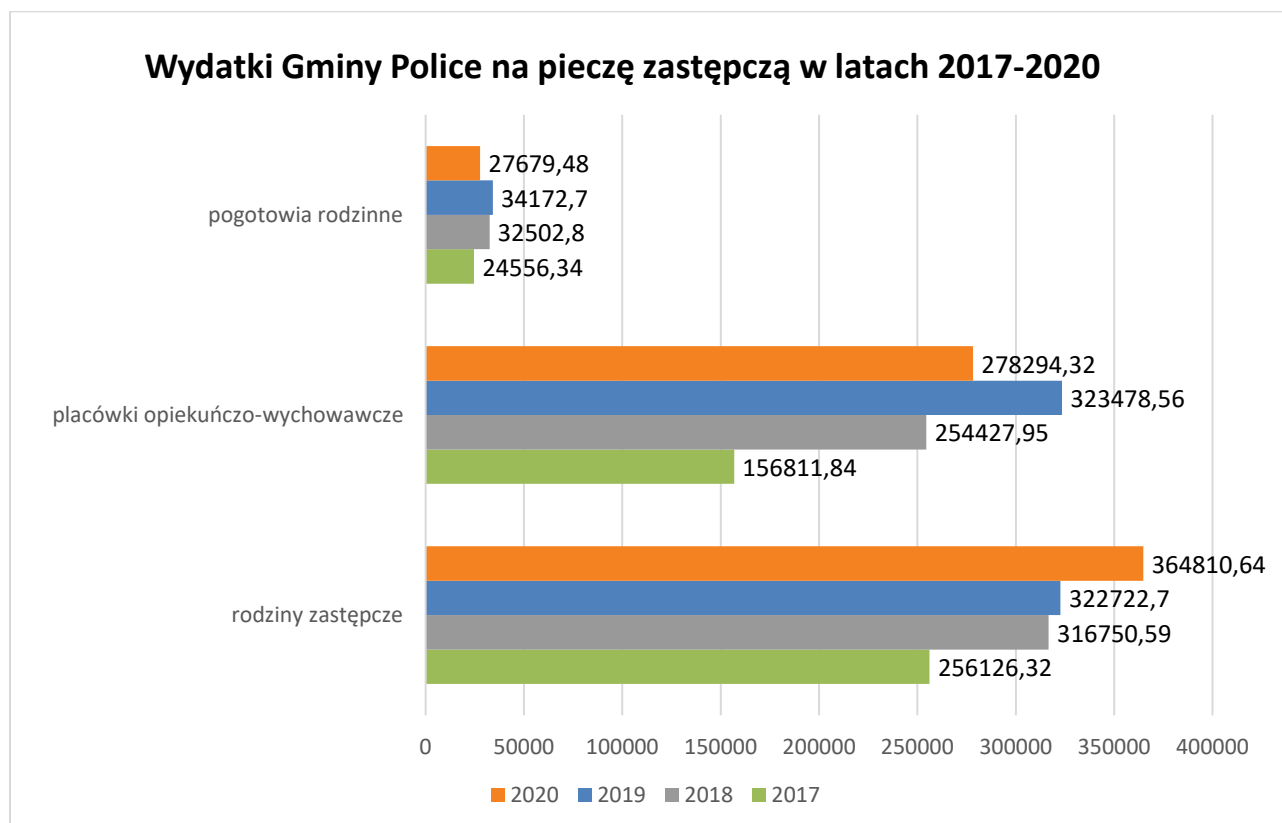
W pierwszym kwartale każdego roku wzrastają średnie koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Od marca 2020r. średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka z Gminy Police w placówkach opiekuńczo - wychowawczych wynoszą:

- Dom Dziecka w Policach – **5178,89 zł**,
- Placówka Opiekuńczo-wychowawcza dla Dziewcząt im. Bł. Marii Karłowskiej w Pniewitem – **3.601,02 zł** (od kwietnia 2020r.),
- Dom dla Dzieci „Maciek” w Przemyślu – **4.534,50 zł** (od kwietnia 2020r.).

Na dzień 31.12.2020r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 11 dzieci, z których 9 powyżej dwóch lat, co wiąże się ze współfinansowaniem opieki i wychowania każdego z dzieci ze strony gminy na poziomie 50%. Średni miesięczny koszt współfinansowania pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych ponoszony przez Gminę Police w roku 2020 wyniósł **23.191,19 zł** i jest niższy w porównaniu do roku ubiegłego o blisko **3765,36 zł** miesięcznie.

Poniższy wykres przedstawia wysokość wydatków poniesionych przez Gminę Police na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2017-2020.

Wykres nr 2. Wydatki Gminy Police na pieczę zastępczą w latach 2017-2020.

4.2. Minimalizowanie skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach i podejmowanie działań prowadzących do odbudowy więzi rodzinnych oraz do powrotu dzieci do rodzin biologicznych.

Zgodnie Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej **Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach** organizuje pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych. Asystent rodziny niezależnie od pracowników socjalnych zajmuje się pracą z rodziną, której celem jest pomoc rodzinie przy wdrażaniu prawidłowych postaw życiowych wszystkich jej członków oraz osiągnięciu stabilizacji życiowej, umożliwiającej godne wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie i w razie konieczności podjęcie działań i uruchomienie wszelkich dostępnych środków zmierzających do powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta jest:

- analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomoc w integracji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążenie do reintegracji rodziny.

W 2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach zatrudniał 3 asystentów rodziny. Ich wsparciem objęte były 52 rodziny, ze 127 dziećmi. **Asystent rodziny** w swojej pracy styka się z wieloma problemami sprzężonymi tj. brak kompetencji rodzicielskich, niskie umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i zarządzaniu posiadanymi zasobami finansowymi, wyuczona bezradność, niepełnosprawność w tym intelektualna, uzależnienia, brak prawidłowych wzorców, zaburzone relacje wewnątrzrodzinne, bezrobocie, przemoc, opór przed zmianą. Wspieranie rodziny jest procesem powolnym, długotrwałym i wymagającym. Niezmiernie trudno osiągnąć satysfakcjonujące i niewymierne efekty z powodu utrwalonych wzorców zachowania rodziny i braku wiary w możliwość trwałych zmian. Dlatego tak istotne jest, aby asystenci rodziny cechowali się wysokimi umiejętnościami komunikacji interpersonalnej oraz umiejętnościami z zakresu negocjacji, mediacji i rzecznictwa.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje: bezpośrednią pracę z rodzicami, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy.

Wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego przy wsparciu innych instytucji i organizacji mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Rodzice objęci wsparciem asystenta często sami pochodzą z bardzo trudnych środowisk, nie posiadają umiejętności w zakresie opieki i wychowania dzieci, nie radzą sobie w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dlatego

zdarza się, że wsparcie pracownika socjalnego i asystenta rodziny nie przynoszą pożądanych efektów i dzieci, dla ich bezpieczeństwa, muszą zostać umieszczone w pieczy zastępczej. W roku 2020 miały miejsce 3 przypadki, gdzie łącznie 5 dzieci zostało umieszczonych w pieczy, pomimo intensywnej pracy asystenta rodziny i pracownika socjalnego.

W 2020 roku asystent rodziny zakończył współpracę z 11 rodzinami z powodu:

- osiągnięcia zakładanych celów - 4 rodziny,
- zaprzestania współpracy przez rodzinę - 4 rodziny,
- zmiany metody pracy - 3 rodziny.

W przypadku zrealizowania planu pracy, zakończenia pracy z rodziną, asystent rodziny monitoruje funkcjonowanie rodziny poprzez wizyty kontrolne w środowisku przez okres sześciu miesięcy od momentu zakończenia pracy z rodziną. Rodzina może w każdej chwili zgłosić potrzebę ponownego objęcia wsparciem asystenta.

W wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej poza problemami finansowymi występują często inne problemy, w tym z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. **Pracownik socjalny** wobec rodzin borykających się różnorodnymi problemami świadczy przede wszystkim pomoc w formie pracy socjalnej. Bardzo ważna jest ścisła współpraca wszystkich instytucji mających kontakt z rodziną, aby w sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości odpowiednio reagować i w razie konieczności interweniować. Dlatego rodziny te wymagają kompleksowego wsparcia, zarówno w formie finansowej, dożywiania, jak i pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego oraz asystenta rodziny.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tj. Dz.U. 2019 poz. 1508) pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach świadczą pracę socjalną, która prowadzona jest:

- z osobami lub rodzinami, a jej celem jest poprawa funkcjonowania osób i rodzin w środowisku społecznym oraz rozwinięcie lub wzmocnienie ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

W 2020r w Ośrodku Pomocy Społecznej został powołany nowy **zespół pracy socjalnej** na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Pracownicy socjalni realizujący wymierne wsparcie finansowe, nie zawsze byli w stanie zająć się kompleksowo rodzinami, które wymagały większego nakładu pracy. Ponadto w niektórych środowiskach wskazane było całkowite oddzielenie pomocy finansowej od pomocy w formie pracy socjalnej, oraz dotarcie do rodzin potrzebujących długofalowego wsparcia. Stąd powstała koncepcja wprowadzenia nowego systemu wsparcia klienta umożliwiającego komfort kontaktu z rodziną bez kontekstu stricte finansowego. W powołanym zespole zatrudnione są 2 osoby. Głównym zadaniem pracowników świadczących pomoc w tym charakterze jest poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Współpraca została oparta o umowę współdziałania, zawierała cele i plan pracy z rodziną bez względu na posiadany dochód. Działania

zespołu opierają się o metodyczne postępowanie w celu osiągnięcia pożądaných celów. Podzielone zostały na następujące etapy:

- diagnozę i ocenę
- wyznaczenie celów działania: opracowanie planu działania- budowę indywidualnego planu usług,
- realizację planu działania,
- systematyczną ewaluację działań,
- ewaluację końcową.

Pożądaný cel jest rozumiany jako określenie sytuacji, w jakiej osoba lub rodzina chciałaby się znaleźć dzięki rozwiązaniu, bądź ograniczeniu innych problemów. Rolą pracownika socjalnego jest wspieranie osoby/rodziny w określeniu jej dążeń, wizji przyszłości. Celem pracy socjalnej może być zmiana, ale także utrzymanie obecnej sytuacji, poziomu funkcjonowania osoby czy rodziny lub jej otoczenia. Osiągnięcie celu oznacza rozwiązanie problemów lub zmniejszenie ich skali, jak również zapobieganie pojawienia się problemu bądź jego pogłębieniu. W pracy socjalnej niezbędne jest wykorzystanie potencjału osobistego klienta, wzmocnienie posiadanych zasobów, wzbudzenie mobilizacji i zaangażowania do podejmowania działań i uzyskania satysfakcji z osiągniętych sukcesów. W 2020r zespół miał pod opieką 18 rodzin.

Należy podkreślić, że pracownicy socjalni i asystenci rodziny w ramach wykonywanych obowiązków zawsze szczególną troską obejmują sytuację zdrowotną dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Nadzorowanie stanu zdrowia odbywa się poprzez rozmowę z rodzicami, kontrolę książeczek zdrowia dziecka, wspólne wizyty u lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistów, rozmowy z lekarzem i pielęgniarką, monitoring sytuacji dziecka chorego lub hospitalizowanego.

W pracy socjalnej niezwykle ważne jest zaangażowanie społeczności lokalnych do samodzielnych działań, ujawnianie i wykorzystanie sił i możliwości tkwiących w osobach, rodzinach, grupach czy środowiskach lokalnych poprzez wskazanie najlepszych sposobów na osiągnięcie celu, jakim jest przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych oraz odzyskanie zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Niestety- ze względu na sytuację pandemiczną w 2020 roku działania na tle lokalnym nie były możliwe. Odstąpiono od organizacji „Dnia Sąsiada”, zrezygnowano z odwiedzin seniorów z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia. Praca pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej koncentrowała się głównie na stabilizacji sytuacji w rodzinach i realizacji wytyczonych w poszczególnych środowiskach celów. Należy podkreślić, że zarówno pracownicy socjalni, jak i asystenci rodziny w tym trudnym czasie wykazali ogromne zaangażowanie w wykonywanie powierzonych obowiązków i niesienie pomocy. Niezmiennie podejmowali działania interwencyjne i przy zachowaniu wszystkich niezbędnych obostrzeń realizowali wytyczone zadania. Praca asystentów rodziny i pracowników socjalnych w pandemii była oparta o model hybrydowy, jednak często czas przeznaczony na pracę zdalną poświęcany był na pracę z rodzinami w środowiskach. Specyfika wykonywanego zawodu i terminowość powierzonych zadań nie zwalniają pracowników z odpowiedzialności za ich realizację. Tym bardziej należy docenić pracę pracownika socjalnego i asystenta rodziny, ponieważ w cieniu innych służb

dyskretnie i nieprzerwanie wykonywali swoje obowiązki, udzielali realnej, wieloaspektowej pomocy i dawali nadzieję osobom w potrzebie.

W 2020 r. rejonowi pracownicy socjalni udzielili pomocy w postaci pracy socjalnej w 145 rodzinach, w tym:

- 114 rodzinom, u których była to pomoc łączona z pomocą materialną,
- 31 rodzinom, którym udzielono pomocy w postaci wyłącznej pracy socjalnej.

Rodziny, poza wsparciem asystenta i pracą socjalną są objęte wieloma innymi formami wsparcia zarówno ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej jak i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. W 2020 roku PCPR objęło 40 rodzin z 51 dziećmi wsparciem aspirantów pracy socjalnej. Wszystkie rodziny pochodziły z gminy Police.

Mając na uwadze dobro dziecka i rodziny, Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach zapewnia rodzinom biologicznym, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, wsparcie: asystenta rodziny oraz świadczenie w formie pracy socjalnej prowadzonej przez pracownika socjalnego.

Celem pracy z rodziną biologiczną, której dzieci zostały umieszczone w pieczy jest powrót dzieci do rodziny. Praca z rodziną biologiczną prowadzona przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny opiera się m.in. na zasobach tkwiących w rodzinie oraz środowisku lokalnym. Szansa na powrót dziecka do rodziny jest największa, gdy kryzys w rodzinie, będący powodem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, nie przyjął postaci trwałej zmiany, a rodzina nie zdążyła pogodzić się ze stratą dziecka. Im czas pomiędzy objęciem dziecka opieką zastępczą a rozpoczęciem reintegracji jest krótszy, tym większe są szanse na jej pozytywny przebieg. Ponadto kontakt dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej z rodzicami, krewnymi i osobami ważnymi emocjonalnie zwiększa szanse na powodzenie podjętych działań.

W 2020 roku do rodzin biologicznych powróciło 2 dzieci z gminy Police. W porównaniu z rokiem 2018 oraz 2019 znacząco zmniejszyła się liczba powrotów dzieci do rodziny naturalnej. Było to spowodowane ograniczeniem liczby przeprowadzonych w 2020 roku rozpraw sądowych w związku z pandemią Sars-CoV-2.

W sytuacjach zagrożenia umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej wprowadzenie asystenta do rodzin umożliwiło osiągnięcie przez rodziców podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, które są kluczowe w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Należy podkreślić, że zarówno powrót dziecka do rodziny biologicznej, jak i przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy, nie są możliwe bez woli współpracy oraz determinacji ze strony rodzica biologicznego w procesie pomagania. Jednocześnie **objęcie wsparciem asystenta rodziny w ciągu całego 2020 roku 52 rodzin, to pozostawienie w środowisku rodzinnym 122 ze 127 dzieci (5 zostało odebranych), przez zapobieżenie ich umieszczeniu w pieczy.**

W ramach pracy z rodziną biologiczną pracownicy socjalni oraz asystenci rodzin uczestniczyli w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz współpracowali przy przygotowaniu planów pomocy dziecku organizowanych w PCPR. Ze względu na pandemię znaczna część zespołów została przeprowadzona w trybie on line. Niektóre z zespołów musiały być powtarzane ze względu na brak możliwości technicznych skontaktowania się z rodziną biologiczną. Część zespołów polegała na kontakcie telefonicznym z rodzicem.

Kolejnym zjawiskiem, które coraz częściej pojawia się w rodzinach jest przemoc. Przemoc domowa niesie ze sobą poważne konsekwencje zdrowotne dla osób doznających przemocy. Często w rodzinach, w których się ona pojawia występują również różnego typu uzależnienia.

Od stycznia do grudnia 2020 roku w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie założonych zostało 109 Niebieskich Kart. Dodatkowo 48 procedur Niebieskiej Karty kontynuowane są z poprzednich lat. W 2020 roku odbyło się 439 spotkań Grup Roboczych powołanych do realizowania procedury Niebieskiej Karty w 157 rodzinach. W 2020 roku Grupy Robocze prowadziły łącznie 169 Niebieskich kart, z czego zakończono 87 procedur. Zespół Interdyscyplinarny przekazał do Komendy Powiatowej Policji w Policach celem włączenia ich do dochodzeń o przestępstwo z art. 207 kk, które zostały wszczęte przez Policję. Przewodniczący ZI na wniosek Grup Roboczych w 3 sprawach skierował zawiadomienie do Prokuratury o podejrzeniu przestępstwa z art. 207 kk. Grupy Robocze przedstawiły Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego 21 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym osób (sprawców lub innych uczestników procedury), które zostały przekazane do GKRPA w Policach.

W 2020r na 328 osób, wobec których podejmowane były działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, 84 z nich to dzieci. 12 Niebieskich Kart zostało założonych bezpośrednio na nieletnich, wobec których istniało podejrzenie, że są poszkodowani przemocą. Ponadto w 2020 roku w żadnej z rodzin nie podjęto działań zmierzających do odebrania dzieci od rodziców.

Zgodnie z art. 29 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą zostać objęte pomocą rodziny wspierającej. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzony osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia burmistrz po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. W 2020 roku nie ustanowiono rodziny wspierającej.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony był na bieżąco przez:

- pracowników socjalnych i asystentów rodziny,
- członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Policach,
- placówki oświatowe,
- służbę zdrowia,
- kuratorów sądowych.

W 2020 roku przez **Komendę Powiatową Policji w Policach** w związku z założoną Niebieską Kartą objęto monitoringiem 103 rodziny. Policja skierowała do Sądu 232 wnioski w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym dotyczącym rodzin z Gminy Police. Policja interweniowała 35 razy w rodzinach w sytuacji zagrożenia dobra dziecka.

Placówki oświatowe monitorowały sytuację 260 dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Jednym z elementów zintegrowanego i efektywnego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych jest **poradnictwo specjalistyczne**. Dla rodzin znajdujących się w kryzysie lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poradnictwo specjalistyczne ukierunkowane jest na pomoc w rozwiązaniu sytuacji problemowych z uwzględnieniem wewnętrznych przeżyć osoby zgłaszającej się po pomoc. Podstawowym celem poradnictwa jest poprawa jakości życia osób zwracających się o pomoc, tworzenie warunków do odzyskania lub uzyskania możliwości samodzielnego rozwiązania problemu.

Mieszkańcy Gminy Police od wielu lat mają zapewniony dostęp do specjalistycznego wsparcia świadczonego przez szereg instytucji, w tym: Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Punkt Interwencji Kryzysowej, Gminne Biuro Przeciwdziałania Narkomanii, Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, placówki wsparcia dziennego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Poradnię Rodzinną Parafii Św. Kazimierza, Stowarzyszeniu na Rzecz Harmonii Społecznej. Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach w 2020r. udzielili porad 57 rodzinom o liczbie osób 117.

Realizując cel szczegółowy dot. minimalizowania skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach i podejmowanie działań prowadzących do odbudowy więzi rodzinnych oraz do powrotu dzieci do rodzin biologicznych, **Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach** w roku 2020 przeprowadził projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 pt. „Własna przestrzeń=samodzielność”. Projekt realizowano w partnerstwie z Powiatem Polickim. Głównym zadaniem projektu była reintegracja społeczna osób bezdomnych, matek z małoletnimi dziećmi, remont i wyposażenie mieszkań chronionych oraz praca socjalna z osobami bezdomnymi. Podstawą działań było udzielanie wsparcia w postaci świadczeń i rozwoju usług w mieszkaniach chronionych i wspomaganych. Praca polegała na tworzeniu miejsc pobytu w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach chronionych lub wspomaganych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Projekt skierowany był do 60 bezdomnych kobiet i mężczyzn z Gminy Police oraz 6 matek z 10 małoletnich dzieci. W ramach projektu w kolejnych etapach przewiduje się utworzenie 14 miejsc w 5 nowych mieszkaniach chronionych. Mieszkania zlokalizowane są na terenie Gminy Police.

Zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej jest praca socjalna z uczestnikiem projektu na podstawie zawartego kontraktu socjalnego, który określa sposób współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Do pracownika socjalnego należy opracowanie i realizacja

programu wychodzenia z bezdomności dla Gminy Police, prowadzenie dokumentacji (m.in. wywiady środowiskowe, kontrakty socjalne), opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, stanowiących formę kontraktu zawieranego w porozumieniu z Uczestnikiem, dostosowanym do jego indywidualnych potrzeb, współpraca z trenerem w mieszkaniu chronionym zatrudnionym w Schronisku Feniks.

W 2020r. Programem Wychodzenia z Bezdomności objętych zostało 28 osób bezdomnych, w tym 12 osób zamieszkało w mieszkaniach chronionych, wyposażonych z uwzględnieniem podstawowych potrzeb. W projekcie zaplanowano udział osób z niepełnosprawnościami. W związku z tym, w jednym z mieszkań świadczone były usługi opiekuńcze. Z usług opiekuńczych w ramach projekt w 2020 roku skorzystały 3 osoby.

Osoby biorące udział w projekcie, miały możliwość uczęszczania na spotkania indywidualne oraz grupowe z: psychologiem, terapeutą ds. uzależnień, doradcą zawodowym oraz prawnikiem. Każdy z uczestników projektu objęty był wsparciem z zakresu integracji społecznej oraz miał możliwość uczestnictwa w działaniach wspierających aktywność w miejscu zamieszkania.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie świadczy wsparcie specjalistyczne w zakresie psychologicznym, terapeutycznym, oraz prawnym. W 2020 roku 605 osób skorzystało z poradnictwa psychologicznego, udzielono 376 porady prawne oraz 251 porad w ramach poradnictwa rodzinnego. PCPR w Policach realizował ponadto „Szkolę dla Rodziców” w ramach projektu pn.: „Dorosłość, samodzielność, rodzina” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 Oś Priorytetowa VII –Włączenie Społeczne, Działanie 7.6 – Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. W roku 2020 w zajęciach uczestniczyło 11 osób, warsztaty ukończyło 7 osób, do drugiej edycji przystąpiło 11 osób, ale ze względu na sytuację epidemiczną związaną z Covid 19 warsztaty zostały zawieszono. Warsztaty służą działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Składają się z krótkich wykładów oraz ćwiczeń i scenek tematycznych. Cennym elementem uczącym była wymiana doświadczeń między uczestnikami oraz praktyczne wypróbowywanie nowych umiejętności wychowawczych poza warsztatami w środowisku domowym.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Policach w 2020 roku udzieliła specjalistycznego wsparcia psychologicznego i terapeutycznego 264 osobom zamieszkałym na terenie gminy Police. Poradnia zrealizowała również liczne szkolenia i warsztaty podnoszące kompetencje rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych m.in.: - „Szkolę dla Rodziców” - Cykl 10 spotkań z rodzicami, mających na celu podnoszenie kompetencji rodzicielskich, naukę komunikacji z dzieckiem i budowania pozytywnych relacji w rodzinie, nabycie umiejętności stawiania granic i rozwiązywania konfliktów. W spotkaniach uczestniczyło 28 osób.

- „**Warsztaty dla dobrych rodziców**” w ramach których miało miejsce 8 spotkań polegających na ćwiczeniu z rodzicami właściwego reagowania na problematyczne zachowania dzieci z zaburzeniami zachowania i emocji tj. ADHD. W warsztatach udział wzięło 16 osób.

- „**Gotowość szkolna**” – prelekcja, w której brały udział 4 osoby.

Reasumując, w warsztatach podnoszących kompetencje rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wzięło udział 48 osób z terenu gminy Police. Ponadto 1 rodzina skorzystała z konsultacji rodzinnych oraz 10 uczestniczyło w terapii rodzin.

Jedną z zalecanych form wspierania rodziny, którą wskazuje Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest „grupa wsparcia” lub „grupa samopomocowa”.

Grupa wsparcia, to forma wsparcia, w której członkowie świadczą wzajemnie różnego rodzaju pomoc, informacje, często nieprofesjonalnie.

Zwykle w grupach wsparcia uczestniczą osoby, które łączą podobne problemy i trudności np. własna choroba, choroba występująca w najbliższej rodzinie, problem z uzależnieniem. Grupy takie mogą mieć charakter zarówno formalny (organizowane przez specjalistyczne instytucje i prowadzone przez jedną lub

dwie profesjonalnie przygotowane osoby), jak i samopomocowy (gdy tworzone są przez samych jej członków). Grupy takie mogą mieć także charakter otwarty lub zamknięty. Udział w grupie wsparcia polega na dzieleniu się własnymi doświadczeniami z innymi jej członkami, słuchaniu, nawiązywaniu

kontaktu, dzieleniu się pożytecznymi informacjami, udzielaniu sobie nawzajem wsparcia emocjonalnego.

Aktywne uczestnictwo w grupie wsparcia pomaga w pracy nad sobą, w osobistym rozwoju, a także w radzeniu sobie z codziennymi trudnościami. Spotkania grup wsparcia odbywają się

zwykle w takich miejscach jak: poradnie psychologiczne, poradnie rodzinne, ośrodki terapii uzależnień, szpitale psychiatryczne. Niektóre samopomocowe grupy wsparcia działają również jako internetowe fora

wsparcia, istnieje więc możliwość uczestniczenia w nich on-line. W ramach **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** w Policach w roku 2020 funkcjonowała grupa dla dorosłych ofiar przemocy. Grupa spotykała się raz w tygodniu, średnio uczestniczyło w niej 8-9 osób.

Ponadto w ramach środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzono 2 programy profilaktyczne: autorski „Wolni ...od 2” skierowany do dzieci w klasach IV-VIII, w którym brało udział ok 857 dzieci, nauczycieli i rodziców oraz „Spójrz inaczej” dla dzieci od I do III klasy, w którym brało udział ok. 800 osób, dzieci i nauczycieli. Pandemia w sposób znaczący wpłynęła na realizację powyższych zadań. W roku 2020 realizowano zadania w trybie hybrydowym.

4.3. Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin.

Realizując ten cel Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach koordynuje działania i współpracę podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa profesjonalistów, którzy współpracują ze sobą łącząc swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, zapewniając skuteczne reagowanie na doniesienia o zaniedbywaniu lub krzywdzeniu dzieci. Należy zaznaczyć, że

stałym elementem pracy pracowników socjalnych i asystentów rodziny jest ścisła współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dzieci. Kuratorzy Sądowi, Policja, szkoły, świetlice środowiskowe, placówki wsparcia dziennego, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, placówki służby zdrowia chętnie współpracują na rzecz poprawy sytuacji rodzin. Wspólne inicjatywy mają charakter prewencyjny lub interwencyjny, uwrażliwiają na sytuację rodziny, pozwalają zweryfikować obraz środowiska i celnie zdiagnozować problemy, które powinny zostać rozwiązane. W 2020 roku pracownicy socjalni zwołali lub uczestniczyli w 10 posiedzeniach Zespołów Interdyscyplinarnych ds. rodziny. Ponadto brali udział w 43 okresowych ocenach sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie Gminy Polic oraz w 2 poza gminą. Dzięki koordynacji działań wsparcie udzielane rodzinie było skuteczniejsze, jednakże sytuacja związana z pandemią ograniczyła możliwość spotkań zespołowych. Znaczna ich część odbyła się zdalnie, a nieliczne ze względów bezpieczeństwa zostały odwołane.

4.4. Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

W celu naprawy problemów społecznych związanych z uzależnieniami Gmina Police realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów uzależnień (alkoholizm, narkomania). W ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Gminie Police realizowany jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, którego idea jest:

- oddziaływanie oparte o system opieki nad dziećmi i młodzieżą poprzez prowadzone świetlice środowiskowe i kluby dla młodzieży;
- realizacja autorskich programów związanych z profilaktyką alkoholową, narkotykową oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej, skierowanych do dzieci i młodzieży szkół podstawowych np.: „WOLNI...OD 2”, „Spójrz inaczej” rekomendowany przez MEN, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polskie Towarzystwo Psychologiczne.
- dobrze funkcjonującą Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- sprawnie i skutecznie funkcjonujący system przeciwdziałania przemocy domowej.

Profilaktyką i monitoringiem środowisk podwyższonego ryzyka można nazwać działania oparte o system opieki nad dziećmi i młodzieżą poprzez sieć dobrze funkcjonujących w Gminie Police świetlic środowiskowych prowadzonych przez rady osiedla, rady sołeckie, szkoły podstawowe. W 2020 roku na terenie gminy funkcjonowało 7 świetlic środowiskowych oraz dwie placówki wsparcia dziennego tj. Środowiskowe Ogniska Wychowawcze prowadzone przez TPD Zachodniopomorski Oddział Regionalny.

Świetlice środowiskowe prowadzą zorganizowaną działalność opiekuńczą i wychowawczą oraz pozwalają na racjonalne zagospodarowanie czasu wolnego od zajęć szkolnych dzieci i młodzieży. Celem działalności świetlicy jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. Zadaniem świetlicy jest m.in.:

pomoc w nauce, opieka i wychowanie poprzez prowadzenie edukacji z zakresu profilaktyki uzależnień dla dzieci oraz ich rodzin, organizowanie dzieciom czasu wolnego,, zabaw, zajęć sportowych, artystycznych, poznawczych, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci, rozwijanie kultury osobistej, rozwój umiejętności interpersonalnych, zajęcia animacyjne, socjoterapeutyczne, współpraca z rodzicami/opiekunami dzieci i instytucjami je wspierającymi. Zajęcia organizowane w świetlicach oraz klubach młodzieżowych cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony dzieci i młodzieży. Łącznie 140 dzieci i młodzieży było objętych wsparciem ze strony Rad Osiedlowych oraz Rad Sołeckich. Świetlice przy radach z powodu zapobiegania i przeciwdziałania i zwalczania COVID-19 były dostępne wyłącznie od stycznia do marca 2020r oraz od 20 września do 15 grudnia 2020 roku.

Na terenie Gminy Police funkcjonują dwie placówki wsparcia dziennego dla dzieci tj. Środowiskowe Ogniska Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci przy ul. Nadbrzeżnej 43 i Bankowej 22, do których w roku 2020 uczęszczało 60 dzieci i młodzieży zamieszkałej na terenie gminy Police. Działania realizowane przez TPD mają na celu „troskę o jakość warunków życia dziecka, jego wielostronny rozwój, zdrowie, bezpieczeństwo, podmiotowość i godność”. Dzieci i młodzież uczęszczające na zajęcia otrzymują ze strony wychowawców systematyczną pomoc w postaci indywidualnego odrabiania lekcji i uzupełnianiu zaległości szkolnych. Ponadto wychowawcy pozostają w stałym kontakcie z nauczycielami przedmiotowymi, wychowawcami i pedagogami szkolnymi co pozwala na śledzenie postępów w nauce dziecka i niwelowanie piętrzenia się zaległości. Z powyższej formy wsparcia w ubiegłym roku skorzystało 48 dzieci mających trudności w nauce. U 10 rodzin wystąpiły problemy, które wymagały wsparcia w postaci produktów żywnościowych oraz wyposażenia w odzież sezonową.

TPD organizował również wypoczynek dla dzieci młodzieży w formie półkolonii oraz ferii zimowych. W roku sprawozdawczym 58 dzieci skorzystało z półkolonii organizowanych przez placówki, natomiast 60 dzieci z ferii zimowych.

Pewnym utrudnieniem w realizacji działań dotyczących integracji i przeciwdziałaniom patologii społecznej w 2020r stała się pandemia. Udało się zorganizować 4 spotkania z rodzicami, podczas których omawiano zasady współżycia społecznego, skutki akceptacji niepożądanych zachowań społecznych i poszanowania mienia społecznego. W zajęciach wzięło udział 40 rodziców.

Gmina Police bierze czynny udział w działaniach profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży. W 2020 roku realizowane były programy profilaktyczno – edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży. Przeprowadzono m.in:

- „Wolni od...”, „Bezpieczna Szkoła”, „Bezpieczny przedszkolak”, „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpiecznie Nad Wodą”, „Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania i w miejscach publicznych”, „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży”, „Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach”, „CyberGryf”, „Fonoholizm” – zrealizowane przez Komendę Powiatową Policji w Policach najczęściej w formie zdalnej, zorganizowano 12 programów, w których uczestniczyło 80 osób.

- „Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży” - Parafialny Zespół Caritas przy parafii Św. Kazimierza zorganizował cztery spotkania z rodzicami i dziećmi, w których wzięło udział 12 osób. W celu szerzenia idei wolontariatu przeprowadzono indywidualne spotkania z młodzieżą, w których uczestniczyło 15 osób.
- Placówki oświatowe zrealizowały łącznie 55 programów profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, m. in.: „Spójrz inaczej (kl. I-III), „Spójrz inaczej na agresję (kl. IV-VI), „Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach”, kampania „Bądź kumplem, nie dokuczaj”, „E-lekcje”, „Wolni od...”, „Niebieska godzina wychowawcza”, „Znam znamię”, „Ars- jak dbać o miłość”, „Podstępne WZW”, „Spójrz inaczej”. W szkołach na terenie Gminy Police w programach profilaktyczno-edukacyjnych uczestniczyło łącznie 3026 uczniów.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Policach w ramach swoich zadań udzielała pomocy m.in. uczniom z trudnościami w nauce. W roku 2020 z powyższej formy wsparcia skorzystały 34 osoby. Ponadto wsparcie oferowane dzieciom i młodzieży ze stwierdzonymi trudnościami w nauce przebiegało w następujących formach:

- 1031 uczniów było poddanych diagnozie logopedycznej, pedagogicznej i psychologicznej,
- wydano orzeczenie 139 uczniom uczęszczającym do przedszkoli i szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Police,
- 98 dzieci i młodzieży skorzystało z psychoterapii,
- 90 dzieci korzystało z zajęć logopedycznych,
- 4 dzieci skorzystało z terapii pedagogicznej,
- 10 osób skorzystało z socjoterapii (TUS),
- 29 osób skorzystało z treningu rozwojowego,
- 33 dzieci skorzystało z terapii wczesnego wspomaganie rozwoju.

Dzieci i młodzież z Gminy Police mają możliwość skorzystania z szerokiej oferty Ośrodka Sportu i Rekreacji w Policach, Miejskiego Ośrodka Kultury, Biblioteki Miejskiej. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Policach z założenia nieodpłatnie wspiera organizacyjnie i rzeczowo inicjatywy sportowe podejmowane przez organizacje pozarządowe i szkoły, poprzez wsparcie kadrowe, udostępnianie bazy sportowo-rekreacyjnej, zabezpieczenie i wypożyczenie sprzętu i urządzeń niezbędnych do organizacji różnorodnych imprez sportowo-rekreacyjnych oraz edukacyjno-rekreacyjnych mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Tymczasem w 2020 roku OSiR nie organizował, jak również nie współorganizował żadnych wydarzeń ze względu na panującą pandemię. Obiekt nie realizował ponadto żadnych spotkań w temacie „Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży”.

Praca w ramach środowiska lokalnego, to przede wszystkim spotkania z ludźmi, inicjowanie wspólnoty oraz systemu lokalnego wsparcia. Projekty, które realizowane były w latach ubiegłych, najczęściej nie mogły się odbyć ze względu na obostrzenia tj. dystans społeczny oraz zakaz zgromadzeń.

Wiele projektów realizowanych w ramach organizowania społeczności lokalnej skierowanych było do osób starszych, które są grupą najbardziej narażoną na izolację społeczną. Mimo pandemii, **Ośrodek Pomocy Społecznej** aktywnie uczestniczył w budowaniu społecznych więzi i kształtowaniu wspólnoty między mieszkańcami poprzez udział w następujących projektach i programach:

* **Program Wspieraj Seniora - Solidarnościowy Korpus Wsparcia**- to odpowiedź na bieżące potrzeby społeczne wynikające z pandemii i koniecznością zapewnienia dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo osób najbardziej narażonych na jego utratę. Głównym założeniem Programu była pomoc w dostarczeniu niezbędnych produktów do domu seniora, w celu ograniczenia konieczności wychodzenia z domu osoby starszej szczególnie narażonej na choroby. Grupą docelową były osoby po 70 roku życia, ale w szczególnych przypadkach pomoc mogła być udzielona osobie, która nie miała możliwości zapewnienia niezbędnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej bądź społecznej. Udzielenia pomocy nie uzależniono od kryterium dochodowego ani nie było przyznawane na drodze administracyjnej. W ramach programu osobom starszym dostarczano artykuły pierwszej potrzeby, np. żywność, środki higieny osobistej oraz świadczone czynności związane z codziennym funkcjonowaniem, np. sprawy urzędowe, wyprowadzenie psa, itp. Program realizowany był od 20 października do 31 grudnia 2020 r., cyklicznym wsparciem zostało objętych 10 osób.

* **Wigilia dla osób samotnych**- to projekt stworzony z myślą o osobach samotnych, starszych, schorowanych z terenu Gminy Police. Coroczne spotkania stały się tradycją Ośrodka, jednak z powodu pandemii i obostrzeń epidemiologicznych zmianie uległa formuła wsparcia. W trosce o bezpieczeństwo naszych podopiecznych, zrezygnowaliśmy z organizacji spotkania wigilijnego i przygotowaliśmy paczki świąteczne. W dniu 18 grudnia 2020r. pracownicy socjalni i opiekunki domowe Ośrodka z zachowaniem bezpieczeństwa i reżimu sanitarnego dostarczyli paczki świąteczne do osób najbardziej potrzebujących. Do wspólnej akcji włączyli się wolontariusze z grupy „Pomagacze” ze Szkoły Podstawowej nr 8 w Policach, pod kierunkiem pedagoga szkolnego Pani Iwony Włodarskiej. Paczki świąteczne otrzymało 60 osób. Należy podkreślić, że o naszych podopiecznych pamiętają także inne instytucje, które co roku wspierają tę świąteczną inicjatywę. Wśród nich jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Policach, który organizuje Pracowniczą Akcję Społeczną „Bardziej odpowiedzialni” i wspierają osoby samotne, schorowane znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej oraz Szkoła Podstawowa Nr 3 w Policach pod kierunkiem pedagoga szkolnego Pani Moniki Fryszkowskiej. W ramach współpracy z tymi instytucjami udało się zorganizować wsparcie dla 3 seniorów znajdujących się w trudnej sytuacji.

* **Wigilia dla osób bezdomnych** - w dniu 24 grudnia 2020r. w Schronisku dla Osób Bezdomnych w Policach, prowadzonym przez Stowarzyszenie „Feniks”, zorganizowane zostało „Spotkanie wigilijne” dla osób bezdomnych. Organizacja uroczystości odbyła się dzięki współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach ze Stowarzyszeniem „Feniks” oraz w ramach realizacji projektu „Własna przestrzeń =samodzielność” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego

Programu Operacyjnego WZ 2014-2020. Nastrój, wspólnie spędzone chwile oraz tradycyjne potrawy świąteczne w mieszkańcach Schroniska wzbudzają refleksje, powodują wzruszenie i przywołują najlepsze wspomnienia. W tym roku z powodu epidemii, osoby bezdomne nie mogły spędzić świąt w tradycyjny sposób, jednak mając na względzie ten wyjątkowy ważny dla wielu osób czas, podjęto inicjatywę przygotowania Świąt w bezpieczny sposób. W świetlicy Schroniska przygotowano oprawę muzyczną składającą się z kolęd i ustawiono odświętnie przygotowany stół, z którego każdy mieszkaniec mógł częstować się wigilijnymi potrawami. W spotkaniu uczestniczyło ok. 100 osób.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach w celu zintegrowania oraz zaktywizowania społeczności lokalnej, a w rezultacie również w celu przeciwdziałania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży, w 2020r. podjęto następujące działania:

* Bal Karnawałowy dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej- liczba uczestników z Gminy Police: 29 dzieci i młodzieży oraz 24 dorosłych,

* Szkolenia w ramach projektu LOKOMOTYWA-cja współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej- liczba uczestników z Gminy Police: 16 dzieci oraz 12 dorosłych,

* Szkolenia w ramach projektu „Dorosłość, samodzielność, rodzina” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej- liczba uczestników z Gminy Police: 24 dzieci oraz 20 dorosłych.

Na 2020r PCPR zaplanował więcej działań integrujących oraz aktywizujących społeczność, jednak ze względu na rozwój pandemii Sars-Cov-2 nie mogły one zostać zrealizowane.

Z regularnych zajęć kulturalnych **Miejskiego Ośrodka Kultury w Policach** w 2020 roku skorzystało 340 dzieci i młodzieży. Miejski Ośrodek Kultury w Policach był organizatorem 36 imprez skierowanych do dzieci i młodzieży, z których skorzystało łącznie 4 543 osoby. Na podstawie Zarządzenia Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 11 marca 2020 r oraz późniejszych przepisów zawieszono do odwołania wszystkie formy działalności kulturalnej z powodu ogłoszenia w Polsce stanu epidemii. Zajęcia teatralne, baletowe, wokalne, perkusyjne prowadzono zdalnie za pośrednictwem dostępnych platform komunikacyjnych. W zajęciach on-line wzięło udział 23% osób, korzystających z oferty MOK przed ogłoszoną pandemią.

Biblioteka im. Marii Skłodowskiej – Curie w Policach służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy Police, upowszechnianiu wiedzy i nauki oraz rozwojowi kultury. Jednym z zadań realizowanych przez Bibliotekę jest wzbudzanie i rozwijanie zainteresowań czytelniczych, kształtowanie wrażliwości u młodego czytelnika, zachęcenie do poszerzania wiedzy poprzez dostęp do różnych nośników informacji. W 2020 roku 1054 czytelników- dzieci i młodzieży skorzystało z oferty Biblioteki. W okresie ferii zimowych skorzystało 141 uczestników, w okresie wakacyjnym – w związku z obostrzeniami- brak oferty. Biblioteka prowadzi również działalność

kulturalno-oświatową, oraz edukacyjną. W okresie sprawozdawczym dla dzieci i młodzieży zorganizowano:

- 15 imprez, w których udział wzięło 278 osób (były to imprezy zorganizowane głównie w trzech pierwszych miesiącach 2020r, przed wprowadzeniem ograniczeń),
- 23 warsztaty, w których udział wzięło 460 osób (głównie warsztaty zorganizowane w trzech pierwszych miesiącach 2020r oraz warsztaty prowadzone on-line),
- 8 spotkań i prelekcji, w których uczestniczyło 210 dzieci i młodzieży.
- przeprowadzono 3 lekcje dla dzieci i młodzieży o liczbie uczestników - 67.

Dużym zainteresowaniem młodych ludzi cieszą się zajęcia pozaszkolne organizowane w placówkach oświatowych. Z zajęć pozaszkolnych w placówkach oświatowych w 2020 roku skorzystało łącznie 1142 uczniów.

Parafialny Zespół Caritas przy parafii Św. Kazimierza wzorem lat ubiegłych zorganizował natomiast wypoczynek letni dla 15 dzieci z Gminy Police.

Propagowanie **idei wolontariatu** jest bardzo dobrą formą aktywności sprzyjającej uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi oraz kształtującą postawy prospołeczne. Wolontariat w Gminie Police jest szeroko rozwiniętą formą spędzania czasu wolnego wśród młodych ludzi. Wolontariusze ze szkół bardzo chętnie uczestniczą w organizacji bardzo wielu przedsięwzięć na terenie gminy. Ponadto młodzież szkolna z ogromnym zapałem angażuje się w działania z zakresu organizowania społeczności lokalnej realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach. W 2020 roku grupa wolontariuszy „Pomagacze” wspierała działania Ośrodka podczas realizacji „Wigilii”. W szkołach odbyło się 87 spotkań z 833 osobami, w których promowano ideę wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi. Ponadto w Policach działa Koło Wolontariatu. W czasie nauki stacjonarnej spotkania odbywały się regularnie, w czasie trwania nauki zdalnej działalność była czasowo zawieszona. W październiku 2020r. odbyła się zorganizowana przez Koło Wolontariatu zbiórka na rzecz Caritas, połączona ze Światowym Dniem Wolontariusza, kiedy to członkowie Koła dzielili się informacjami dotyczącymi idei wolontariatu.

Miejski Ośrodek Kultury w Policach współpracował z ok. 35 wolontariuszami podczas finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Grupa 16 wolontariuszy współpracowała podczas imprez i koncertów. Byli to uczniowie Szkoły Podstawowej nr 8 w Policach oraz wychowankowie Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Trzebieży. Ponadto MOK zorganizował jedno spotkanie promujące ideę wolontariatu i innych form aktywności w zakresie uwrażliwiania młodzieży na potrzeby innych ludzi z Młodzieżową Radą Regionu.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w I kwartale 2020 roku przeprowadzono spotkania z Wójtem Gminy Dobra, kierownikiem Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Dobrej -Filia Bezrzecze, wicedyrektorem Zespołu Szkół im. I. Łukasiewicza w Policach. W ich trakcie omawiano kwestie promocji rodzicielstwa zastępczego oraz wolontariatu skierowanego do dzieci przebywających w pieczy

zastępczej, a także wyznaczano kolejne spotkania. Ze względu na wprowadzenie ograniczenia gromadzenia się czasowo zawieszono działalność w tym zakresie. Nawiązano jednak kontakt z ks. kan. dr Piotrem Skibą, Dyrektorem Wydziału Duszpasterskiego Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Szczecinko-Kamińskiej, celem promocji rodzicielstwa zastępczego oraz wolontariatu w kościołach. Podczas mszy na terenie powiatu był odczytywany list Pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach zachęcający do działań potencjalnych uczestników nabożeństw.

Parafialny Zespół Caritas Przy Parafii św. Kazimierza w Policach zachęcał poprzez rozmowy indywidualne z młodzieżą do poświęcenia swojego wolnego czasu ludziom potrzebującym pomocy. W rozmowach brało udział 15 osób.

Niepowodzenia szkolne są istotnym problemem edukacyjnym i społecznym. Źródło trudności często tkwi w funkcjonowaniu rodziny, procesie nauczania oraz jest związane z czynnikami ekonomiczno – społecznymi w rodzinie, relacjami w grupie rówieśniczej. W 2020 roku szkoły zapewniły wsparcie 918 uczniom z trudnościami w nauce. Ponadto ze specjalistycznego wsparcia w powyższym zakresie skorzystało łącznie 980 uczniów. Dzieci i młodzież wymagające wsparcia w procesie edukacji oraz prawidłowej socjalizacji były objęte ze strony szkół zajęciami rewalidacyjnymi, zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi, spotkaniami z logopedą, zajęciami rozwijającymi kompetencje emocjonalno-społeczne, warsztatami rozwijającymi umiejętność uczenia się, zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi oraz innymi o charakterze terapeutycznym.

Dzieci i młodzież mieszkająca na terenie Gminy Police ma do dyspozycji bardzo szeroki wachlarz ofert zajęć do nich skierowanych. Dzięki temu otrzymują możliwość rozwoju, atrakcyjną alternatywę spędzania wolnego czasu, co jest bardzo istotne w edukacji i przeciwdziałaniu uzależnieniom oraz zapobieganiu niedostosowaniu społecznemu młodych ludzi.

5. Podsumowanie

Integracja i aktywizacja sił społecznych z zamysłem dążenia do zapobiegania sytuacjom kryzysowym w rodzinie prowadzi do poprawy jej funkcjonowania w obszarze społecznym i zawodowym. Trwałych i pożądanych zmian dokonuje się poprzez twórczy udział w życiu jednostki korzystającej z pomocy. Celem jest jej usamodzielnienie i gotowość do samorealizacji w każdej płaszczyźnie życiowej, co zapobiega marginalizacji społecznej osób wykluczonych i minimalizuje niepokojące zjawiska społeczne. Współpraca z instytucjami, organizacjami, samorządem lokalnym i rodzimymi przedsiębiorcami służy rodzinie i lokalnym społecznościom. Wspólne działanie to optymalne, zależne od możliwości rozłożenie sił i środków poszczególnych instytucji. Dzięki współpracy coraz większa liczba osób lepiej rozumie istniejące problemy społeczne i problemy związane z wykluczeniem.

Gminny system wspierania rodziny wyznacza kierunki podejmowanych inicjatyw i działań. Nakłada nacisk na profilaktykę i intensyfikację metod pracy z rodziną, realizację i doskonalenie systemu wspierania rodziny, prowadzenie różnorodnych form środowiskowej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym. Celem priorytetowym jest utrzymanie dzieci w ich naturalnym i bezpiecznym środowisku. Odbywa się to najczęściej u podstaw, poprzez prowadzenie systematycznej i bezpośredniej pracy z rodziną niewydolną opiekuńczo i wychowawczo. Na co dzień zajmują się tym asystenci rodziny i pracownicy socjalni, przy wsparciu zespołów interdyscyplinarnych.

Należy podkreślić, że praca ze środowiskiem wieloproblemowym jest dużym wyzwaniem dla potencjalnych „pomagaczy”. Uzyskanie rezultatów w rodzinie, która nie chce dokonywać elementarnych zmian w swoim życiu i przezwyciężać trudności życiowych z powodu uzależnień, niskich kompetencji i wieloletnich nieprawidłowych nawyków w codziennym funkcjonowaniu jest zadaniem bardzo trudnym. Wymaga odpowiednich umiejętności, kompetencji oraz predyspozycji osobowościowych i jest procesem długotrwałym. Dodatkowo wykonywane zadania opierają się na ogromnej odpowiedzialności za losy rodzin, co stanowi znaczne obciążenie emocjonalne osób wykonujących zawody wspierające. Poziom wynagrodzenia pracowników i charakter wykonywanego zawodu nie zachęca potencjalnych kandydatów do zainteresowania tą wymagającą profesją.

Polityka społeczna państwa w swych długofalowych projektach niezmiennie dąży do rozdzielenia pracy socjalnej od usług pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach dostosowuje się do proponowanych innowacji i w 2020 roku wdrożył nowe etaty zatrudniając pracowników socjalnych, którzy w swych działaniach zajmowali się wyłącznie pracą socjalną. Zadania nowo utworzonego zespołu miały charakter wspierający i okazały się skutecznym narzędziem do wzmacniania funkcjonowania rodzin.

W 2020 roku po raz pierwszy zetknęliśmy się z sytuacją pandemiczną niemal paraliżującą funkcjonowanie całego społeczeństwa i w znacznym stopniu gospodarki. Zmierzenie się z nowymi trudnościami było ogromnym wyzwaniem dla podmiotów organizujących pracę z rodziną i bezpośrednich wykonawców zadań. Niemal wszystkie jednostki współpracujące w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021” przyznały, że sytuacja związana z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2, a co się z tym wiąże z koniecznością zapewnienia optymalnej ochrony i bezpieczeństwa pracownikom i klientom, miała ogromny wpływ na funkcjonowanie poszczególnych jednostek współpracujących z rodziną i dziećmi. Odwołano wiele projektów, imprez masowych, zwłaszcza tych, które wiązały się z bezpośrednim, długotrwałym kontaktem z ludźmi. Niemal całkowicie została sparaliżowana praca MOSiR w Policach, MOK odwołał spektakle, koncerty, zawiesił prowadzenie zajęć z amatorskiego ruchu artystycznego, odwołał wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia artystyczne. Starostwo Powiatowe w Policach przekazało, że obostrzenia związane z pandemią w znacznym stopniu uniemożliwiły organizację wielu spotkań dzieci i młodzieży ze specjalistami z zakresu profilaktyki. Uczniowie często nie chcieli korzystać z pomocy zdalnej. Paradoks polegał na tym, że niektórzy zgłaszali potrzebę wsparcia specjalistów właśnie ze względu na pandemię, tj. z powodu izolacji, ograniczeń możliwości wyjścia, zbyt dużej ilości czasu spędzanego przed komputerem i telefonem, co ma związek z

narzuconą formą nauczania -tzw. „zdalną nauką”. Trudność w realizowaniu zadań stanowił ponadto problem techniczny związany z brakiem dostępu do sprzętu komputerowego lub umiejętności w obsługiwaniu platform, na których odbywały się zajęcia. W dobie pandemii nie wszystkie aspekty szkolnego życia udało się w pełni przenieść do internetu. Podobnie Urząd Miejski w Policach informował, że programy profilaktyczne były realizowane za pomocą wirtualnego gabinetu, wsparcie udzielane było poprzez platformę TEAMS, natomiast spotkania, które odbywały się w formie stacjonarnej zrealizowane zostały w zaostrzonym rygorze sanitarnym. Z kolei zadania związane z Profilaktyką i Rozwiązywaniem Problemów Alkoholowych realizowano w trybie hybrydowym. Biblioteka Miejska w Policach sygnalizuje, że czasowe zamknięcia bibliotek w związku z Rozporządzeniami Ministra i ograniczenia w funkcjonowaniu szkół i przedszkoli wpłynęły negatywnie na jej pracę, a zwłaszcza na ofertę kulturalno-oświatową. Nie mogły odbyć się zaplanowane spotkania, prelekcje, warsztaty, akcje i lekcje dla dzieci i młodzieży. Wyrażano obawy i niepokój, że brak bezpośredniego kontaktu z instytucjami może spowodować wiele ujemnych i destrukcyjnych skutków.

Analizowane statystyki z działalności jednostek w 2020r. są bezwzględne w liczbie podejmowanych działań na rzecz dzieci i rodziny, co nie oznacza, że podejmowane wysiłki nie stanowiły ogromnych wyzwań logistycznych dla instytucji powołanych do zadań na rzecz rodziny. Praca przybierała najczęściej inną formę z zachowaniem obowiązujących restrykcji. Na szczęście zaobserwowano dość dużą tolerancję i wyrozumiałość społeczeństwa do tych zmian przy mimowolnie narastającym kryzysie zaufania spowodowanym rezygnacją z niektórych projektów, bądź opóźnieniami w ich realizacji, niedogodną formą kontaktu, a wreszcie strachem przed zakażeniami. Nasiliły się nowe problemy społeczne na niespotykaną dotąd skalę. Narastający niepokój, lęki, depresje, obniżony nastrój przyczyniły się do problemów natury psychicznej, wzrostu uzależnień, trudności wychowawczych spowodowanych izolacją społeczną małoletnich, nadmiernej eskalacji korzystania z wszelkiego rodzaju środków masowego przekazu, a wreszcie nierzadko wycofania i rezygnacji z chęci uczestnictwa w życiu społecznym, zwłaszcza u osób w podeszłym wieku. Tym bardziej nieodzowne stało się wsparcie pracowników jednostek pomocowych, które często stanowiło punkt wyjścia do zmiany nastawienia do otaczającej rzeczywistości i stanowiło bezsporną pomoc w pokonywaniu trudności życiowych.

Reasumując: różne formy pomocy organizowanej przez powołane do tego podmioty na rzecz rodziny problemowej są ogromnym wyzwaniem i należy je niezmiennie doceniać i udoskonalać, zwłaszcza ze względu na dynamikę zachodzących zmian społecznych. Tym bardziej uzasadniona i nieodzowna jest dalsza realizacja założeń „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021”. Systematyczna oraz ścisła współpraca instytucji i organizacji działających na rzecz rodzin jest niezbędną w kolejnym 2021 roku.